

Mikko Nenonen

MEHERCULE, IMAGINES CLASSICORUM

MEHERCULE, IMAGINES CLASSICORUM

Omistan tämän kirjan kaikille klassikoille,
jotka osallistuivat vuoden 1973 ylioppilasluokan opintiehen
Kuopion Klassillisessa yhteislyseossa
vuosina 1965 - 1973

Mikko Nenonen

PERKELE
KUVIA KLASSIKOISTA

Hyvät, pahat ja rumat maailmanlapset
opintiellä Kuopion Klassikassa
1965–1973

*Mehercule, imagines classicorum, sive boni mali et foedi pueri mundi in via
eruditionis. Lyceum Classicum Kuopionsis annis MCMLXV-MCMLXXIII*

© 2025 Mikko Nenonen

Kannen suunnittelu: Mikko Nenonen

Sisuksen taitto: Mikko Nenonen

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9835-5

*Perkele, kuvia klassikoista eli hyvät pahat ja rumat
maailmanlapset opintiellä Kuopion Klassillisessa
lyseossa 1965 - 1973* 8

*“Mehercule, imagines classicorum, sive boni mali et
foedi pueri mundi in via eruditionis. Lyceum Classi-
cum Kuopionsis annis MCMLXV-MCMLXXIII* 9

Lukijalle 11

Lectori 12

*Tutkimusmatka Viipuriin 21.9.–23.9. 2002: Viipurin
suomalaisesta lyseosta Kuopion Klassikaksi. Kuo-
pion Klassikan vuoden 1973 ylioppilasluokan luok-
kakokoukseen 2003 tehty matkakertomus* 193

*Luonnos reimumylioppilaan puheeksi uusille ylioppi-
laille keväällä 2023 (puhe, jota ei koskaan esitet-
ty)* 221

*Eventus “LUDI ROMANI” in Kuopio SAANA Bal-
neis die Saturni ante diem duodecimum Kalendas
Octobres MMXXV Anno Domini (dies Saturni ante
diem duodecimum Kalendas Octobres MMDC-
CLXXVIII Ab Urbe condita)* 225

Perkele, kuvia klassikoista eli hyvät pahat ja rumat maailmanlapset opintiellä Kuopion Klassillisessa lyseossa 1965 - 1973

Tämän kirjan tarina alkaa Kuopiossa 1960-luvun alkupuoliskolla, jolloin kansakoulun 4-5 vuoden jälkeen joukko lapsia pyrki ja pääsi oppikouluun Kuopion Klassilliseen lyseoon. Suurin osa vuoden 1973 ylioppilasluokasta aloitti oppikoulutiensä 1965, jolloin koulu myös sai uudet tilat Puijonlaaksossa ja muuttui poikakoulusta yhteislyseoksi, mutta tuohon aikaan luokalle jääminen oli vielä normaalia koulumaailmassa ja niinpä etenkin lukiovuosina 1970-1973 vuosittain joukkoomme liittyi 1-3 kertaa luokkansa kerranneita ajokortillisia partasuu-uroita.

Kirjan vanhin kerrostuma on ottamani valokuvat vuosilta 1965-1973, joista ylioppilasvuoden keväälle koostin valokuvanäyttelyn, joka myös on antanut nimen tälle kirjalle. 1-2 luokan kuvista osa on otettu Kodak Instamatik 104 kompaktikameralla, loput Exa 500 ja Exakta VX 1000 kameralla ja 28 mm laajakulmaobjektiivilla. Negatiivit olen skannannut Epson V850 Pro skannerilla ja Silverfast-ohjelmalla sekä muokannut painokuntoon Adobe Lightroom ja Photoshop ohjelmistoilla. Kirjan taiton olen tehnyt Adobe InDesign-ohjelmistolla. Alkuperäisen noin 30 valokuvan näyttelyaineiston olen laajentanut lähes 200 valokuvan kokoelmaksi ja ottanut mukaan myös uusia teemoja.

Ylioppilasvuoden jälkeen yhteydenpitomme oli satunnaista aina vuoteen 2003 asti, jolloin tapasimme uudelleen Kuopiossa. Tuohon tapaamiseen muokkasin vuoden 1973 valokuvanäyttelyn monisteeksi, jonka myös yhdesessä tekstitimme. Tätä kirjaa varten olen lisännyt tähän osioon myös latinankielisen käännöksen.

Vuonna 2002 lähdimme myös joukolla Mikko Ne-

nonen, Kaarlo Pöllänen, Niilo Vartiainen ja Esko Kärpänoja junamatkalle Viipuriin selvittämään koulumme Viipurin vuosien historiaa ja täyttämään historiakirjoitukseen jääneitä aukkoja. Tuon tarinan kirjoitin alun perin englanniksi, jotta myös Viipurin kimnaasissa sitä voitaisiin hyödyntää. Tätä kirjaa varten olen kääntänyt tekstin suomeksi. Kuvitus on alkuperäisen monisteen mukainen.

Riemuylioppilasvuonna 2023 suunnittelimme osallistuvamme rinnakkaisluokkien kanssa yhteiseen tapaamiseen, mutta kun kävi ilmi, että riemuylioppilaiden puheenvuorossa klassikkoluokkamme osuudessa ei ollut muiden luokkien vastustuksen vuoksi mahdollista käyttää latinankieltä, luovuimme ajatuksesta ja tapasimme syksyllä oman luokan pienellä joukolla ilman saksan ja englannin rinnakkaisluokkia. Tästä tapaamisesta sai alkunsa ”LUDI ROMANI”, jota vietämme jatkossa vuosittain kuten roomalaista esikuvaansakin syyskuun iduksen aikoihin Kuopiossa paikallisessa kylpylässä. Riemuylioppilaan puhe ja kutsu LUDI ROMANI-tapahtumaan ovat myös mukana tässä kirjassa.

Hartolassa 14.7.2025

Mikko Nenonen

"Mehercule, imagines classicorum, sive boni mali et foedi pueri mundi in via eruditionis. Lyceum Classicum Kuopionsis annis MCMLXV-MCMLXXIII

Historia huius libri incipit Kuopionsis in prima parte decenni 1960, cum post annos 4-5 scholae primariae grex puerorum studebat et admissus est ad scholam superiorem Lyceum Classicum Kuopionsis. Maxima pars classis matricularum anni 1973 incepit cursum scholasticum anno 1965, quo etiam schola accepit nova loca in Puijonlaakso et mutata est ex schola puerorum in lyceum coeducationalem, sed eo tempore manere in classe adhuc normale erat in mundo scholastico, et ideo praesertim annis studiosorum 1970-1973 quotannis gregi nostro adiungebantur 1-3 viri qui cursum suum repetaverant, quasi aurigae barbatuli.

Vetustissima pars libri est collectio photographiarum quas cepi annis 1965-1973, ex quibus venum tempus anni matricularum composui exhibitionem photographiam, quae etiam nomen huic libro dedit. Ex imaginibus classium 1-2, pars capta est camera compacta Kodak Instamatic 104, reliquae camera Exa 500 et Exacta VX 1000 et obiectivo angulari 28 mm. Negativa scripsi scanne Epson V850 Pro et programme Silverfast, et emendavi ad usum typographicum programmatis Adobe Lightroom et Photoshop. Dispositionem libri feci programme Adobe InDesign. Materiam originalem exhibitionis circa 30 photographiarum auxi ad collectionem fere 200 photographiarum et accepi etiam nova argumenta.

Post annum matricularum commercium nostrum sporadicum erat usque ad annum 2003, cum iterum convenimus Kuopionsis. Ad hanc congressionem transformavi monitionem exhibitionis photographicae anni 1973, quam etiam simul textuamus. Ad hunc librum addidi etiam translationem latinam in hanc sectionem.

Anno 2002 etiam profecti sumus cum Mikko Nenonen, Kaarlo Pöllänen, Niilo Vartiainen et Esko Kärpänoja itinere ferriviario ad Viipuria ad investigandum historiam annorum Viipurin scholae nostrae et ad implendum hiatus relictos in libro historico. Hanc narrationem scripsi primum Anglice, ut etiam in gymnasio Viipurin ea uti posset. Ad hunc librum verti textum in Finnicum. Illustratio est secundum monitionem originalem.

Anno 2023 anniversarii matriculationis cogitabamus participare congresso communi cum classibus parallelis, sed cum apparuit in oratione matriculatorum anniversarii in parte classis nostrae classica non licere uti lingua Latina propter oppositionem aliarum classium, omisimus cogitationem et convenimus autumno cum parvo grege classis nostrae sine classibus parallelis Germanicis et Anglicis. Ex hac congressione incepit "LUDI ROMANI", quos continuabimus quotannis sicut exemplum Romanum circa idus Septembres in thermae locali Kuopionsis. Oratio matriculatorum anniversarii et invitatio ad eventum LUDI ROMANI etiam adsunt in hoc libro.

Hartola dies Lunae Pridie Idus Iulias MMXXV
Anno Domini

Mikko Nenonen

Lukijalle

Sinä arvoisa lukijani, joka tämän julkaisun kansilehden aiheuttamasta järkytyksestä toipuneena olet päässyt tälle sivulle, kaipaat kenties mielessäsi selitystä sille, miksi kolmenkymmenen vuoden jälkeen kouluajojen muisteleminen on välttämätöntä aloittaa ”voimasanalla”. Tähän vastaan, että kaikki se, mitä näiden kansien välistä löydät, on alkuperäistä ja autenttista (lukuun ottamatta alkuperäisiä kuvatekstejä, jotka ovat jo hävinneet). Nimen valintaan lienee myös vaikuttanut samoihin aikoihin levitykseen tullut kotimainen elokuva: ”Perkele – kuvia Suomesta”.

Tämä kuvakokoelma kertoo vuonna 1965 opintonsa Kuopion klassillisessa yhteislyseossa, Viipurin klassillisen lyseon työn jatkajassa, aloittaneesta joukosta, joka keväällä 1973 valmistui ylioppilaiksi. Kaikki eivät olleet mukana aivan alusta lähtien ja kaikki eivät kulkeneet muun joukon tahdissa, mutta silti, muodostimme jonkinlaisen ”yhteisön”. Meitä oli vuonna 1973 jäljellä enää 26. Tästä joukosta poikia oli 14 ja tyttöjä loput. Pojista suurin osa oli aloittanut opintonsa jo aiemmin, ainoastaan neljä kulki kouluvuodet läpi jäämättä luokalleen vähintään kerran.

Luokkamme edusti siirtymävaihetta vanhan poikakoulun perinteistä uuteen yhteiskouluun. Tämä näkyi kenties myös opettajien suhtautumisessa joukkoomme. Olimme sentään klassikkoja, myös luokkamme tytöt, ensimmäisinä Suomessa.

Nämä kuvat on otettu oppituntien aikana Exakta VX 1000 kameralla, 28 mm objektiivilla käsivaralta ja useimmiten lonkalta, ilman lisävaloja käyttäen pääasiassa 27 DIN filmiä, jonka erikoiskehityksellä piinasin 30–36 DIN herkkyyteen. Siitä kuvien rakeisuus. Mitään kuvista ei ole lavastettu, ja vain muutamissa selvästi poseerataan. Siksi uskon, että ne välittävät tuleville polville varsin aidon kuvan siitä, mitä oli

koulunkäynti Kuopion Klassillisessa lyseossa noina vuosina.

Alkuperäisen tekstin laativat keväällä 1973 abiturientit Hannu Sariola ja Tarja Rossi. Näyttely ripustettiin penkkareiden jälkeen koulun aulaan, josta se rehtorin toimesta siirrettiin kellarivarastoon. Sieltä kävin sen itse noutamassa esille ja ripustin toisen kerran porrasaulan kattoon, jossa se vaikeammin poistettavana oli esillä muutaman viikon. Tämän jälkeen kuvat ovat saaneet odottaa laatikossaan seuraavaa esiintymistään lähes 30 vuotta. Nyt ne julkistetaan osana 30-vuotisloukkakokoustamme.

Tämän version tekstitystä ovat muistelleet allekirjoittaneen lisäksi kasaan Eeva Nopsanen, Pia Linden, Niilo Vartiainen ja Esko Kärpänoja.

Toivotan lukijalle mielenkiintoisia hetkiä klassikoiden seurassa.

Helsingissä 26. kesäkuuta 2002

Mikko Nenonen

Lectori

Tu, lector mi carissime, qui post turbationem ab fronte huius publicationis recuperatus ad hanc paginam pervenisti, fortasse animo tuo explanationem requiris cur post triginta annos recordationem scholarum necesse sit incipere „verbo potentiae.“ Huic respondeo omnia quae inter hos codices inveneris esse originalia et authentica (exceptis captionibus originalibus quae iam perierunt). Electio nominis fortasse etiam affecta est a cinematographico domestico eodem temporis spatio distributo: „Mehercule – Imagines Finniae.“

Haec collectio imaginum narrat de coetu qui educationem suam anno 1965 in lyceo classico communi Kuopiensi, herede operis Lycei Clasici Vyborgiensis, coepit, qui vere 1973 baccalaureatum perfecit. Non omnes ab initio vel simul cum cetero coetu ambire, sed tamen, quandam „communitatem“ formavimus. Anno 1973, tantum 26 remansimus. Ex hoc coetu, 14 pueri et reliquae puellae erant. Maior pars puerorum studia sua iam antea inceperat, tantum quattuor per annos scholares sine retentamento classis iter fecerunt.

Classis nostra transitum a traditionibus veteris scholae puerorum ad novam scholam communem repraesentabat. Hoc fortasse etiam in docentium conspectu coetui nostro apparuit. Classici eramus, etiam puellae classis nostrae, primas in Finnia.

Imagines hae tempore lectionum captae sunt camera Exakta VX 1000, lente 28 mm manu et frequenter ab imis, sine luminibus additis utens praesertim pellicula 27 DIN, cuius per specialem progressionem vexavi ad sensibilitatem 30-36 DIN. Inde granulositas imaginum. Nulla imaginum simulata sunt, et paucae tantum evidenter ponuntur. Itaque credo eas posteris satis veracem imaginem tradere, quid educatio in Lyceo Classico Kuopiensi illis annis esset.

Textum originale verno 1973 abiturientes Hannu Sariola et Tarja Rossi composuerunt. Exhibitio post solemniam scholarem in aula scholari installata erat, unde a rectore in cellam repositionis mota est. Inde ipse eam iterum evocavi et secundo flapuecum aulae suspensi, ubi difficilius removenda aliquot hebdomadas exposita erat. Postea imagines in arca sua proximam expositionem suam per triginta annos exspectabant. Nunc parte redditus classis nostrae 30 annorum publicantur.

Huius versionis captiones, praeter me scriptionem, meminerunt Eeva Nopsanen, Pia Linden, Niilo Vartiainen et Esko Kärpänoja.

Lectori cupio momenta iucunda inter classicos.

Helsingiae 26. die mensis Iunii anno 2002

Mikko Nenonen

Aloitimme opintomme uutuuttaan hohtavassa uudessa Kuopion Klassillisessa yhteislyseossa syksyllä 1965. Tuolloin olimme vielä jakautuneina useammalle rinnakkaisluokalle, joista kokoonnuimme syksyllä 1966 aloittamaan pitkän latinan opintomme II A luokalla. Joukossamme olivat myös ne 22 ”ensimmäistä tyttöä maassamme, jotka saavat klassillisen koulukasvatuksen” kuten Savo lehti 15.10. tapahtumasta uutisoi. Heidän joukossaan oli myös se ”Pieni punalettinen toisluokkalainen tyttö, joka ahersi latinan kielen hienouksien kanssa. Hän kirjoittaa vihkoonsa, että fortuna caeca est. Onhan syytä tietää jo näin nuorella iällä, että onni on ollut sokea jo muinaisessa Roomassakin”

Studia nostra in novissimo luce nitente Kuopiensi Clasico Communi Lyceo coepimus autumno anni 1965. Tum adhuc in complures parallelas classes divisi eramus, ex quibus autumno 1966 convenimus ut studia nostra longa Latina in classe II A inciperemus. Inter nos erant etiam illae 22 „primae puellae in patria nostra, quae educationem classicam accipiunt,” sicut Savo diarium die 15.10. de eventu retulit. Inter eas erat etiam illa „parva puella crinibus rubris secundae classis, quae subtilitatibus linguae Latinae studebat. In libellum suum scribit, fortuna caeca est. Iam enim recte scire aequae iuvenili aetate opus est, quod fortuna etiam in antiqua Roma caeca fuit.“

Ensimmäiset kouluvuodet olivat vahvojen opettajapersoonien aikaa. Siirtyminen poikakoulusta yhteiskouluksi ei sujunut käden käänteessä, ja niinpä saimme maistaa hyvän annoksen vanhoja perinteitä.

Ensimmäinen latinanopettajamme, **Väinö Kunnas** (libristi, opettajana 1961–1969 ja 1970–1971), laajalti sivistynyt ja oppinut mies, oli kuin muisto ajasta, joka oli jo mennyt. Miehellä oli hallussaan noin 15 eri kieltä sekä mahtava yleissivistys lähes kaikilta elämän aloilta. Hän itse oli myös Kuopion Klassillisen lyseon kasvatteja. Jo meitä ennen hän oli oppilailtaan saanut lempinimen ”Hyssy”. Nimellä lieenee oma historiansa.

Opettajapersoonallisuuksien lisäksi ensimmäisiä kouluvuosiamme hallitsivat myös oppilaspersoonallisuudet. Yläkuvassa latinanopettajansa kanssa keskustelemassa **Hannu Heikkinen**, armoton kaupmies, joka pystyi myymään mitä tahansa kenelle tahansa ja keräämään uskomattomia summia siihen aikaan yleisissä keräyskampanjoissa. Hannu pysyi mysteerinä muulle luokalle. Hänen puheessaan vilisivät eri järjestysnumeroilla varustetut isät (ainakin numerot I ja II) ja muut siihen aikaan meille muille vielä käsittämättömät asiat. Kovin montaa vuotta ei hän mukanaamme seurannut. Kuva on II A luokalta.

Primis annis scholae tempus erat validarum magistrorum personarum. Transitus e schola puerorum ad scholam communem non sine difficultate succedebat, ideoque bonam partem veterum traditionum gustavimus.

Primus magister noster Latinitatis, **Väinö Kunnas** (liberista, magister 1961–1969 et 1970–1971), vir late eruditus et doctus, quasi recordatio temporis iam praeteriti fuit. Vir habebat scientiam circa 15 linguarum diversarum et amplam generalem culturam in fere omnibus vitae partibus. Ipse etiam alumnus Lycei Clasici Kuopiensis fuit. Iam ante nos a discipulis cognomen „Hyssy“ acceperat. Nomen suam historiam habet.

Praeter personas magistrorum, primos annos nostros scholae etiam personas discipulorum dominabantur. In imagine superiore cum magistro suo Latino colloquitur **Hannu Heikkinen**, mercator acer, qui vendere poterat quidvis cuilibet et incredibilia pecuniae summa parsibus publicis colligere. Hannu mysterium classi nostrae manebat. In sermone eius apparuerunt patres cum aliis numeris ordinis signati (saltem numeri I et II) et alia quae tunc nobis aliis adhuc incomprehensibilia erant. Non multos annos nobiscum mansit. Imago est ex classe II A.

Astu ajassa taaksepäin Kuopioon, Suomeen vuosien 1965-1973 aikana ja koe Mikko Nenosen linssin kautta opiskelijaelämää Kuopion Klassillisessa lyseossa. "Mehercule, imagines classicorum" kokoaa yhteen tilannekuvia ja anekdootteja ainutlaatuiselta ajanjaksolta, ja vangitsee sekä poikakoulun vanhat perinteet, että siirtymisen yhteiskoulun ympäristöön. Tutustu oppilaisiin ja opettajiin, tarinoihin sekä matkaan nuoruuden viattomuudesta aikuisuuden kynnykselle, kaiken tapahtuessa muuttuvassa yhteiskunnassa.

Tämä kirja on enemmän kuin pelkkä kokoelma vanhoja valokuvia, se on matka ajassa taaksepäin, täynnä huumoria, oivalluksia ja ripaus kapinaa. Löydä opettajat, jotka inspiroivat, ystävät, jotka haastoivat, ja hetket, jotka muokkasivat sukupolvea.

Tämä valokuvien ja tarinoiden kokoelma tutkii keskeisiä teemoja:

- Perinne vs. Muutos: Siirtyminen poikakoulusta yhteislyseoon.
- Koulutuksen voima: Opettajien, latinanopettajista historioitsijoihin, pysyvä vaikutus.
- Opiskelijaelämä: Luokkahuoneen metkuista koulun ulkopuolisiin aktiviteetteihin.

Ex imaginibus classicorum, vita Lycei Kuopionsis inter annos 1965 et 1973 revelatur. Liber incipit pueritia, crescit in Lyceo Classico, ubi memoriae miscentur: imagines, narrationes, et conventus classis post annos. Iter Viipuriense et Ludi Romani, nova pars historiae, servant traditionem classicam in vita hodierna. Collectio memoriarum, ex iuventute ad posteritatem

